

НАУКОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКА

ОНИЩЕНКО С.М., СТУДЕНТКА,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Сільське господарство відіграє важливу роль в економіці України. В умовах становлення ринкової економіки розвивається олійна галузь. Олійні культури призначені забезпечувати населення цінними продуктами харчування, галузі тваринництва – поживним кормом, переробної промисловості – сировиною. Соняшник є основною олійною культурою України. Серед світових виробників Україна посідає друге-третє місце за валовим збором насіння цієї культури. Упродовж останніх трьох років в Україні виробляється 4,3-5,3 млн. т насіння. Популярність цієї культури полягає в стратегічній та значній економічній ефективності її вирощування. Порівняно з іншими олійними культурами соняшник дає найбільший вихід олії з одиниці площі (750 кг/га в середньому по Україні) [1]. Дослідженням теоретичних і практичних аспектів виробництва соняшнику приділяло увагу багато науковців, зокрема відомі вітчизняні вчені-економісти: В.Г. Андрійчук, В.І. Бойко, О.В. Воронянська, П.І. Гайдуцький, М.В. Гладій, О.Д. Гудзинський, О.В. Крисальний, І.І. Лукінов, П.М. Макаренко, П.Т. Саблук, В.С. Уланчук, М.Й. Хорунжий, А.Г. Чернюк, О.М. Шпичак, І.І. Кованець, І.В. Свиноус [2]. Проте умови сьогодення вимагають подальших досліджень з даної проблематики.

World Markets and Trade аналітики USDA підвищили прогноз експорту соняшникової олії українського виробництва в 2018/19 МР на 100 тис. тонн до 5,6 млн. тонн. Зважаючи на очікуваний обсяг виробництва на рівні 6,2 млн. тонн, на зовнішні ринки буде відвантажено приблизно 90 % виробленої в поточному сезоні такої продукції. Незважаючи на деяке збільшення обсягів внутрішнього споживання (590 тис. тонн, очікуваних в 2018/19 МР, проти 585 тис. тонн в 2017/18 МР), суттєве збільшення показників виробництва призведе до помітного зростання перехідних запасів соняшникової олії в Україні за підсумком поточного сезону (130 тис. тонн, прогнозованих у фіналі 2018/19 МР, проти 83 тис. тонн в 2017/18 МР) [3]. Україна

* Науковий керівник – Сагачко Ю.М., к.е.н.

продовжує відігравати провідну роль на світовому ринку соняшникової олії. Приведені вище дані свідчать, що підтримка високих темпів виробництва та невисокі обсяги внутрішнього споживання дозволять вітчизняній продукції забезпечити більше 57 % світового обсягу торгівлі такою продукцією в 2018/19 МР.

Основними покупцями української соняшникової олії на глобальному ринку в поточному сезоні залишатимуться, з високою ймовірністю, країни Східної Азії, а саме Китай та Індія. Окрім цього, одним із ключових ринків збуту такої продукції для українських експортерів продовжують бути країни Європейського Союзу.

В минулому році за попередніми даними виробництво насіння соняшнику в Україні становило 14,16 млн. тонн, що на 15,7 % більше, ніж у 2017 році, у тому числі, сільськогосподарськими підприємствами – 12,19 млн. тонн (на 15% більше), господарствами населення – 1,97 млн. тонн (на 20,3% більше). Як повідомлялось, за даними Держстату, у 2017 році в Україні було вироблено 12,2 млн. тонн насіння соняшнику, що на 10,2 % менше, ніж у 2016 році [4].

З зібраних площ отримано 459 тис. т урожаю при середній урожайності культури 1,6 т/га. Це значно нижчий показник, ніж у 2016 році, коли середня урожайність соняшника склала 2,2 т/га. Проте високий попит на соняшник і на внутрішньому, і на світовому ринках, а отже, і висока ліквідність отриманих врожаїв, сприяють тому, що соняшник як агрокультура «залишається на плаву». Цим і пояснюється той факт, що площі під соняшником збільшуються незважаючи на часті порушення сівозмін, а зміни кліматичних умов спонукають не відмовлятися від культури, а шукати нові методи господарювання.

З точки зору агротехнології розширення площ, зайнятих під посівами соняшнику, не є позитивним фактором, в першу чергу це пов'язано з його біологічними властивостями як сільськогосподарської культури, яка вкрай виснажує ґрунт. Виробники соняшнику часто нехтують вимогами агротехніки, причинами цього є високі ціни та бажання збільшити свої доходи. Однак, скорочувати посіви соняшнику необхідно [5]. Уже не один рік точаться дискусії щодо впливу соняшнику на родючість ґрунту й продуктивність інших культур у сівозмінах, а тим часом площі його посівів дедалі зростають. Водночас науковці намагаються привернути увагу сільгоспвиробників до інших олійних культур, цілком спроможних замінити (принаймні частково) соняшник у структурі посівів, не зашкодивши при цьому економіці господарювання й значно поліпшивши його агрономічний рівень [2].

Отже проведений аналіз виробництва соняшнику в Україні повністю підтверджує, що вирощування соняшнику являється

перспективним видом діяльності, але для подальшого розвитку потрібно враховувати певні особливості. А саме, впровадження сучасних технологій виробництва соняшнику особливо, велике значення має застосування ресурсозберігаючих технологій. Впровадження у виробництво інтенсивних технологій сприятиме підвищенню урожайності порівняно із збільшенням витрат на його виробництво, що дасть змогу знизити собівартість одиниці продукції. Враховуючи також хворобливість даної культури і родючість ґрунтів особливої актуальності набувають агроекологічні чинники дотримання науково-обґрунтованої системи сівозмін і їх вплив на формування ефективності показників виробництва.

Література.

1. Бахчиванжи Л.А. Сучасний стан та перспективи виробництва соняшника в Україні / Л.А. Бахчиванжи, Л.Е. Дяченко, С.В. Почколіна // Вісник соц.- екон. досл. – 2013. – № 4(51). – С. 9-14.
2. Кованець І.І. Підвищення ефективності виробництва олійних культур в сільськогосподарських підприємствах / І.І. Кованець, І.В. Свиноус // Економіка АПК. – 2003. – № 6. – С. 119-124.
3. Частка України на світовому ринку соняшникової олії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.proagro.com.ua/news/world/20096.html>.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Федоряка В.П. Ефективність виробництва і реалізації соняшнику в Україні / В.П. Федоряка, Л.А. Бахчиванжи, С.В. Почколіна // Вісник соц.- екон. досл. – 2011. – № 41(2). – С. 139-144.

НЕОБХІДНІ КРОКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

***ПОМАЗАН А.В., СТУДЕНТКА МАГІСТРАТУРИ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Ефективність діяльності сучасного підприємства залежить від багатьох чинників. Успішна діяльність підприємства, його конкурентоспроможність – це результат ефективного управління підприємством, застосування нових форм і методів організації.

* Науковий керівник – Краля В.Г., к.е.н., ст. викладач